

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. balandžio 29 d.
(OR. en)

8169/21

LIMITE

JEUN 39
SOC 228
EMPL 167
EDUC 137
SAN 243
SUSTDEV 50
GENDER 26

PRANEŠIMAS

---

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybės atstovų išvadų dėl daugiapakopio valdymo stiprinimo skatinant jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose projektas – Patvirtinimas

---

Delegacijoms priede pateikiamas Jaunimo darbo grupės parengtas išvadų dėl daugiapakopio valdymo stiprinimo skatinant jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose projektas. Dabar tekstui pritaria visos delegacijos.

Todėl Nuolatinių atstovų komiteto prašoma patvirtinti Jaunimo darbo grupės susitarimą dėl pridedamo teksto ir perduoti jį Tarybai (EYCS) patvirtinti 2021 m. gegužės 17–18 d. posėdyje ir vėliau paskelbti *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Projektas
Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybės atstovų išvados

dėl

**daugiapakopio valdymo stiprinimo skatinant jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo
procesuose**

TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAVĘ VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI

PRIMINDAMI, KAD

1. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 165 straipsnyje numatyti Europos Sąjungos veiksmai, kuriais siekiama skatinti jaunimą dalyvauti Europos demokratiname gyvenime;
2. Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje nustatyta, kad „Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises“. 10 straipsnio 3 dalyje pripažįstama kiekvieno piliečio teisė dalyvauti demokratiname Europos Sąjungos gyvenime;
3. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 11 ir 12 straipsniuose teigiama, kad kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę, teisę laisvai rinktis į taikius susirinkimus ir jungtis į asociacijas. 24 straipsnyje teigiama, kad vaikai gali laisvai reikšti savo nuomonę, ir nustatyta, kad sprendžiant su vaikais susijusius klausimus, į jų nuomonę turi būti atsižvelgiama pagal jų amžių ir brandą;

4. Tarybos rezoliucijoje dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija ¹ nurodoma, kad svarbu remti dalyvavimą socialinėje ir pilietinėje veikloje, ir ja siekiama užtikrinti, kad visi jaunuoliai turėtų būtinus išteklius dalyvauti visuomenės gyvenime. Rezoliucijoje taip pat pripažįstamas dalyvavimas ² ir pasauliniai, Europos, nacionaliniai, regioniniai bei vietos aspektai ³;
5. Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. ⁴ jaunimas įvardijamas kaip aktyvus darnaus vystymosi veiksnys; Jungtinių Tautų pasaulinėje jaunimo veiksmų programoje ⁵ raginama užtikrinti visapusišką ir veiksmingą jaunimo dalyvavimą visuomenės gyvenime;
6. Europos Tarybos Europos chartijoje dėl jaunimo dalyvavimo vietos ir regioniniame gyvenime ⁶ pabrėžiama, kad reikia stiprinti jaunimo galimybes visapusiškai naudotis savo teisėmis ir laisvėmis, ypač susijusiomis su dalyvavimu;
7. Tarybos išvadose dėl Europos jaunimo demokratinio sąmoningumo ir demokratinio aktyvumo skatinimo ⁷ pripažįstama, kad visiems jaunuoliams turėtų būti suteikta galimybė prasmingai dalyvauti priimant sprendimus visais su jais susijusiais klausimais. Jie turi teisę į saviraiškos laisvę, teisę gauti informaciją ir būti apsaugoti nuo diskriminacijos;

---

¹ OL C 456, 2018 12 18, p. 1.

² „Pripažįstant, kad visi jaunuoliai yra visuomenės turtas, visomis su jaunimu susijusiomis politikos sritimis ir veikla turėtų būti puoselėjama jaunimo teisė dalyvauti jiems poveikį darančios politikos kūrime, įgyvendinime ir tolesnėje susijusioje veikloje, užtikrinant prasmingą jaunuolių ir jaunimo organizacijų dalyvavimą. Todėl politika turėtų būti formuojama pripažįstant demokratiniam ir pilietiniam dalyvavimui poveikį darančius pokyčius, kuriuos nulėmė skaitmeninė komunikacija.“

³ „Siekiant užtikrinti tvarų poveikį jaunimui, svarbu, kad ES jaunimo politika būtų įgyvendinama atsižvelgiant į sąsajas su regionų ir vietos lygmenimis ir kad būtų vykdoma veikla, kuria jaunimo politika remiama vietos lygmeniu. Tuo pat metu reikėtų visada atsižvelgti į jaunuolių nuomonę, kai sprendžiami pasauliniai klausimai.“

⁴ https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁵ <https://www.un.org/development/desa/youth/world-programme-of-action-for-youth.html>

⁶ 1992 m., Peržiūrėta Europos chartija dėl jaunimo dalyvavimo vietos ir regioniniame gyvenime, 2003 m. ir 2015 m.

⁷ OL C 415, 2020 12 1, p. 16.

8. Tarybos išvadose dėl jaunimo vaidmens kuriant saugią, glaudžią ir darnią visuomenę Europoje ⁸ teigiama, kad jaunimas yra vertingas inovacijų kūrėjas ir pokyčius skatinantis variklis; jaunų žmonių indėlis turėtų būti aktyviai remiamas, jo prašoma ir jis turėtų būti laikomas esminiu kuriant taikią visuomenę ir remiant demokratinį valdymą;
9. Tarybos rezoliucijoje dėl jaunimo politinio dalyvavimo Europos demokratiname gyvenime skatinimo ⁹ ir Tarybos rezoliucijoje dėl naujų ir veiksmingų visų jaunuolių dalyvavimo Europos demokratiname gyvenime būdų skatinimo ¹⁰ sustiprinamas bendras jaunimo aspektas ir pabrėžiama, kaip svarbu skatinti aktyvų ir atsakingą jaunimo dalyvavimą formuojant politiką, kuri daro įtaką jo gyvenimui;
10. 2019 m. greitoji „Eurobarometro“ apklausa apie jaunimą ¹¹ rodo, kad jaunimas labai aktyviai dalyvauja demokratiname gyvenime ir kad dalyvavimo lygis kyla – trys ketvirtadaliai jaunų respondentų dalyvavo kokios nors formos organizuotame judėjime;
11. atstovavimo jaunimui ES padėties tyrime ¹² teigiama, kad ES jaunimo sektorius auga ir kad tokios tradicinės jaunimo struktūros kaip NVO ir tinklai toliau atlieka itin svarbų vaidmenį; be to, tyrime nustatyta, kad yra poreikis turėti įvairesnių ir lankstesnių dalyvavimo galimybių;

---

⁸ OL C 195, 2018 6 7, p. 13.

⁹ OL C 417, 2015 12 15, p. 10.

¹⁰ OL C 169, 2011 6 9, p. 1.

¹¹ *Flash Eurobarometer 478: How do we build a stronger, more united Europe? The views of young people* (Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 478 „Kaip kuriame stipresnę ir vieningesnę Europą: jaunimo žvilgsnis“), https://data.europa.eu/euodp/fr/data/dataset/S2224_478_ENG

¹² *Study on the landscape of youth representation in the EU* (Atstovavimo jaunimui ES padėties tyrimas), 2019 m., <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/57e87ca0-900d-11ea-812f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

12. nors padaryta didelė pažanga, jaunuoliai vis dar turi mažiau galimybių dalyvauti, jiems nepakankamai atstovaujama sprendimų priėmimo procesuose ir jie susiduria su įvairiais iššūkiais, kuriuos sustiprino COVID-19 pandemija. Pagrindiniai iššūkiai ¹³, kylantys pažeidžiamoje padėtyje esantiems jaunuoliams, yra, be kita ko, didesnė nedarbo rizika, nesaugumas darbe, skurdas, atskirtis, marginalizacija, diskriminacija ir nelygė, nepakankamos investicijos į įgūdžių ugdymą ir poveikis jų psichikos sveikatai;
13. didėjantis jaunimo pažeidžiamumas yra susijęs su nevienoda prieiga prie įtraukaus formaliojo švietimo ir mokymo, neformaliojo mokymosi ir savišvietos ir nevienodomis galimybėmis, itin dideliu jaunuolių skaičiumi nestandartinio darbo sektoriuje ir nepakankamomis galimybėmis gauti socialinę apsaugą, o tai daro struktūrinį poveikį jaunimo gyvenimui, emancipacijai ir perėjimui prie savarankiško gyvenimo, visų pirma kiek tai susiję su prieiga prie būsto, tinkamomis gyvenimo sąlygomis, sveikatos priežiūra ir deramo darbo vietomis;

---

¹³ *Partnership between the EU and the CoE in the field of youth, 'Towards a better understanding of the impact of Covid-19 on the youth sector'* (ES ir Europos Tarybos partnerystė jaunimo srityje „Siekiant geriau suprasti COVID-19 poveikį jaunimo sektoriui“), <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/72351197/Summary+13+Oct+2020.pdf/c8808ff7-25be-f7f9-3504-b2a189a64bd0>; Europos Parlamentas, '*COVID-19: MEPs ask to prevent lasting damage on youth and on sport*' („COVID-19: EP nariai prašo užkirsti kelią ilgalaikiai žalai jaunimui ir sportui“) (2021 m. sausio mėn.); <https://www.europarl.europa.eu/news/lt/press-room/20210122IPR96224/covid-19-meps-ask-to-prevent-lasting-damage-on-youth-and-on-sport>; EBPO politinis atsakas į koronaviruso (COVID-19) grėsmę, *Youth and COVID-19: Response, recovery and resilience* („Jaunimas ir COVID-19: atsakas, atsigavimas ir atsparumas“, 2020 m. birželio mėn.); <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/youth-and-covid-19-response-recovery-and-resilience-c40e61c6/>; ILO, *Youth employment* (TDO, „Jaunimo užimtumas“). <https://www.ilo.org/global/topics/youth-employment/lang--en/index.htm>.

14. būtina skubiai pasirūpinti kokybišku jaunimo pilietiškumo ugdymu, kuriuo būtų puoselėjamos demokratinės vertybės, ir įgalinti jaunuolius jiems suteikiant gebėjimo naudotis informacija ir žiniasklaidos priemonėmis įgūdžių, kad jie gebėtų suprasti politinius ir visuomenės kontekstus, atpažinti dezinformacijos, poliarizacijos ir propagandos grėsmes, taip pat juos visapusiškai ir nemokamai informuoti, kad jie galėtų atitinkamai pasirinkti ir priimti atitinkamus sprendimus;
15. naujoje 2019–2024 m. Europos Vadovų Tarybos strateginėje darbotvarkėje ¹⁴ ir 2021 m. Komisijos darbo programoje ¹⁵ pripažįstamas jaunimo vaidmuo kuriant neutralaus poveikio klimatui, žaliąją, teisingą, skaitmeninę ir socialinę Europą, skatinant tvarius vartojimo ir gamybos modelius ir įgyvendinant Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. bei Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos;
16. neformaliajam mokymuisi ir savišvietai tenka svarbus vaidmuo, pavyzdžiui, pilietiniuose reikaluose ir dalyvavimo veikloje; šios abi mokymosi rūšys yra įtrauktos į Europos darbo su jaunimu darbotvarkę ¹⁶; jomis siekiama stiprinti ir plėtoti įvairiose darbo su jaunimu srityse veikiančių skirtingų subjektų bendradarbiavimą, atsižvelgiant į Bonos procesą ir strateginės darbo su jaunimu plėtojimo programos įgyvendinimą ¹⁷;

---

¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/39930/a-new-strategic-agenda-2019-2024-lt.pdf>

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/2021-commission-work-programme-key-documents_lt

¹⁶ Rezoliucija dėl Europos darbo su jaunimu darbotvarkės nustatymo sistemos (2020/C 415/01) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.415.01.0001.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2020%3A415%3ATOC

¹⁷ *The 3rd European Youth Work Convention, Final Declaration* (3-iasis Europos suvažiavimas darbo su jaunimu klausimais, baigiamoji deklaracija) https://www.eywc2020.eu/downloads/doctrine/WebforumVeranstaltungenWebsiteBundle:Media-file-54/EN_3rd%20EYWC_final%20Declaration.pdf

17. jaunimo indėlis į tolesnį visuomenės vystymąsi yra labai reikšmingas. Šiandien priimami sprendimai turi įtakos ir jo dabartiniam, ir būsimam gyvenimui. Jaunimui daro poveikį tarpsektorinio pobūdžio ir su visa politine darbotvarke susiję klausimai, todėl jo aktyvumas ir dalyvavimas ieškant atsakymų į visuomenės, aplinkos, skaitmeninius, ekonominius, kultūrinius ir politinius iššūkius yra labai svarbūs siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi demokratinio atstovavimo principo. Tai turėtų įgalinti jaunimą prisiimti atsakomybę už savo gyvenimą, mokytis, išsakyti savo nuomonę kuriant atsparią, darnią, įtraukią, neutralaus poveikio klimatui, klestinčią, teisingą ir tvarią visuomenę ir prisidėti prie Europos gaivinimo susidarius tokioms didelėms krizinėms situacijoms kaip COVID-19 pandemija, taip pat prie skaitmeninės ir žaliosios pertvarkų;
18. siekiant veiksmingo požiūrio į daugiapakopį valdymą ¹⁸ jaunimo klausimų srityje, ypač jaunimo dalyvavimą, svarbu remti pastangas kurti ir plėtoti jaunimo atstovavimo visais lygmenimis ¹⁹ veiklą, pripažinti jaunuolių teisę savarankiškai organizuotis bei dalyvauti ir sudaryti jiems sąlygas tai daryti. Jaunimo organizacijų ir struktūrų pripažinimas ir rėmimas, užtikrinant palankią aplinką visais lygmenimis, yra būtini veiksmingam, prasmingam ir tvariam jaunimo dalyvavimui sprendimų priėmimo procesuose;

---

¹⁸ Žr. priede pateiktą apibrėžtį.

¹⁹ Žr. priede pateiktą apibrėžtį.

19. 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategijoje ²⁰ minimas jaunimo dalyvavimas demokratiname gyvenime, remiamas dalyvavimas socialinėje ir pilietinėje veikloje ir siekiama užtikrinti, kad visi jaunuoliai turėtų būtinus išteklius dalyvauti visuomenės gyvenime, akcentuojamas jaunimo vizijos ir tikslų Europai įgyvendinimas sutelkiant ES lygmens politikos priemones, taip pat nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu vykdomus visų suinteresuotųjų subjektų veiksmus;
20. 11 Europos jaunimo tikslų ²¹ dėmesys sutelkiamas į jaunimo viziją Europai, nustatoma, kurios tarpsektorinės sritys daro poveikį jaunimo gyvenimui ir atsižvelgiama į jam svarbius prioritetus, įskaitant paties jaunimo dalyvavimą įgyvendinant Europos jaunimo tikslą #9 „Visiems skirta erdvė ir visų dalyvavimas“;
21. jaunimo dalyvavimas yra susijęs su naudojimosi teisėmis ir galimybių turėjimu, lygiomis galimybėmis, parama ir atsakomybe siekiant dalyvauti priimant sprendimus ir daryti jiems įtaką, taip pat sistemingai dalyvauti vykdant veiksmus ir veiklą, kuria padedama stiprinti ES vertybėmis grindžiamą visuomenę;
22. jaunimo dalyvavimu taip pat siekiama užkirsti kelią pilietinės visuomenės erdvės mažėjimui, nes tai daro reikšmingą poveikį sprendimų priėmimo procesams ir sukuria papildomų sunkumų jaunimui, jaunimo organizacijoms bei struktūroms ir su jaunu dirbantiems asmenims;

---

²⁰ OL C 456, 2018 12 18, p. 1.

²¹ ES jaunimo strategija, 3 priedas, *ibid.*

23. per pastaruosius 10 metų ES jaunimo dialogas ²² padėjo skatinti jaunimo dalyvavimą visais lygmenimis, įtraukiant jaunimo tarybas, nacionalines darbo grupes ir kitus su jaunimu susijusius suinteresuotuosius subjektus, kartu skatinant struktūrinį dialogą su atitinkamais sprendimus priimančiais asmenimis. Jaunimo pilietinės visuomenės suinteresuotieji subjektai, visų pirma Europos jaunimo forumas, tarptautinės nevyriausybinės jaunimo organizacijos ir nacionalinės jaunimo tarybos vertingai prisidėjo, kad jaunimui būtų atstovaujama ES lygmens sprendimų priėmimo procesuose, *inter alia*, pasitelkiant Europos Sąjungos jaunimo konferencijas;
24. jaunimo politikos valdymas ES valstybėse narėse skiriasi dėl jų skirtingų politinių, kultūrinių, istorinių, visuomeninių ir geografinių aplinkybių. Skiriasi jų sistemos (pvz., jaunimo politikos plėtojimo teisinė sistema, renkamų organų ir (arba) teisėkūros struktūrų vaidmuo arba jaunimo politikai priskiriamos temos), taip pat skiriasi įgyvendinimo modeliai (pvz., horizontalusis, vertikalusis arba tarpsektorinis koordinavimas, įgyvendinimo įgaliojimai įvairiais viešojo administravimo lygmenimis) ²³;
25. jaunimo nuomonė, reiškiamą įvairiais formatais ir įvairiomis geografinėmis aplinkybėmis, yra tas pamatas, kuriuo grindžiamas atstovavimas jaunimui ir jo dalyvavimas. Šie formatai gali būti organizacijos ir neformalios grupės, tiek iš miesto aplinkos, tiek iš kaimo ir atokių vietovių ²⁴, darbo su jaunimu struktūros, jaunimo tarybos ir jaunimo organizacijos visais lygmenimis, taip pat jaunuoliai, nepriklausantys esamoms struktūroms ar organizacijoms;

---

²² OL C 189, 2019 6 2, p. 1.

²³ *Insights into youth policy governance* („Įžvalgos apie jaunimo politikos valdymą“), Jaunimo partnerystė, 2018 m.
https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261953/122018-Insights_web.pdf/99400a12-31e8-76e2-f062-95abec820808

²⁴ OL C 193, 2020 6 9, p. 3.

26. būtina, kad atitinkamuose visų lygmenų sprendimų priėmimo procesuose visi jaunuoliai turėtų vienodas dalyvavimo, įsitraukimo ir įgalėjimo galimybes. Toks dalyvavimas svarbus ne tik jaunimo politikos kokybei, bet ir visų kitų jaunimui svarbių sričių horizontaliajai politikai. Jis svarbus jaunuolių asmeniniam, socialiniam, kultūriniam ir intelektiniam vystymuisi ir jų tapimui suaugusiaisiais ²⁵;
27. jaunimo dalyvavimas skatina bendrumo, pilietiškumo ir solidarumo jausmą, o politikos procesai tampa skaidresni ir atskaitingesni jaunimo atžvilgiu. Kartu jaunimo dalyvavimas įgalina jaunuolius ir padeda jiems ugdyti pasitikėjimą savimi ir iniciatyvumą, nuosavybės jausmą ir atsakomybę, tokiu būdu sudarant jiems sąlygas įgyti patirties ir atitinkamų įgūdžių, reikalingų jų demokratiniam ir profesiniam gyvenimui, pavyzdžiui, kritinio mąstymo, komunikacijos, derybų ir komandos dvasios, ir plėtoti šią patirtį bei įgūdžius;
28. daugiapakopio valdymo integravimas skatinant jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose didina visuomenės įtraukumą ir atsparumą, stiprina socialinę, pilietinę ir teritorinę sanglaudą ir stiprina Europos ir vietos lygmens politikos sąsajas įgyvendinant konkrečias iniciatyvas, pavyzdžiui, Europos jaunimo sostinės iniciatyvą ir „Erasmus+“ programos „Veiklus jaunimas“ projektą „Europe goes local“ ²⁶. Kartu tai įgalina jaunimą, nes jiems suteikiama daugiau galimybių praktiškai įgyvendinti ir tobulinti žinias, įgūdžius, kompetencijas ir nuostatas, kurių jiems reikia norint visapusiškai dalyvauti įvairių visuomenių gyvenime ir pasirengti ateities iššūkiams;

---

²⁵ *The Lisboa+21 Final Declaration* (Forumo „Lisabona+21“ baigiamoji deklaracija).

²⁶ <https://www.europegoeslocal.eu/about/>

29. dėl mūsų demokratiškos valstybių skaitmeninės transformacijos ²⁷ reikia nagrinėti ir skatinti novatoriškas ir alternatyvias dalyvavimo formas, pavyzdžiui, skaitmeninės demokratijos priemonės, kartu pripažįstant, kad dalyvavimas skaitmeninėje erdvėje kelia iššūkių, o kai kurių jaunuolių galimybės naudotis internetu ar skaitmeninėmis technologijomis yra ribotos arba jiems trūksta tokiam naudojimuisi reikalingų įgūdžių ir žinių. Todėl norint remti jaunimo dalyvavimą demokratišame gyvenime naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis ir įtraukiai sudominti jaunimą, reikia sudaryti jam reikiamas galimybes ir numatyti konkrečius poreikiams pritaikytus sprendimus;
30. turėtų būti toliau remiama politika, kuria jaunimui suteikiama daugiau galimybių ir sudaromos sąlygos visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime. Atsižvelgiant į tai, turi būti didinamas darbo su jaunimu, neformaliojo mokymosi ir savišvietos vaidmuo, taip pat stiprinamas veiksmingas dialogas su visais jaunuoliais, laikantis tarpsektorinio požiūrio tokiose srityse kaip socialinė politika, užimtumas, švietimas, skaitmeninimas, sveikatos priežiūra, būstas, kultūra ir aplinka;
31. norint užtikrinti veiksmingą jaunimo dalyvavimą ²⁸ visuomeniniame gyvenime, reikia skirti dėmesio tam tikriems svarbiausiems aspektams, pavyzdžiui, jaunimo politikos valdymo planavimui, lyginamajam mokymuisi ²⁹ apie jaunimo politikos mechanizmus visais lygmenimis, valstybės pareigūnų mokymui jaunimo dalyvavimo klausimais, taip pat jaunimo vaidmens ir atsakomybės rengiant, plėtojant, įgyvendinant ir vertinant politiką nustatymui;

---

²⁷ Komisijos komunikatas dėl Europos gynybos veiksmų plano,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0032&qid=1607079662423>

²⁸ *Insights into youth policy governance* („Įžvalgos apie jaunimo politikos valdymą“), Jaunimo partnerystė, 2018 m.

https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261953/122018-Insights_web.pdf/99400a12-31e8-76e2-f062-95abec820808

²⁹ Žr. priede pateiktą apibrėžtį.

ATKREIPIA DĖMESĮ I

32. jaunuolių idėjas ir nuomones, kuriomis jie pasidalijo 2021 m. kovo mėn. ES jaunimo konferencijoje – joje jaunuoliai nurodė nemažai iniciatyvų, suteikiančių sprendimus priimantiems asmenims, jaunimo organizacijoms ir pačiam jaunimui vertingo įkvėpimo imtis veiksmų, kad paskatintų demokratiją tarp jaunimo vietos, regionų, nacionaliniu ir Europos lygmenimis. Šios idėjos ir nuomonės yra susijusios su:

- konsultacijoms su jaunimu nacionalinės, regionų ir vietos politikos klausimais skirtų atitinkamo lygmens mechanizmų sukūrimu;
- jaunimui, įskaitant mažiau galimybių turinčius asmenis, skirto neformaliojo mokymo ir interesų gynimo srities mokymo organizavimu;
- rinkimų teisės amžiaus pakeitimu ir balsavimo teisės suteikimu nuo 16 metų, derinant tai su pilietiškumo ugdymu, kad jaunimas būtų skatinamas ir įgalinamas aktyviai dalyvauti rinkimuose;
- nustatymu, kokios viešosios erdvės jaunimui yra prieinamos, ir skatinimu jomis naudotis, taip pat tos informacijos supaprastinimu;
- ES gairių ir kokybės ženklų bendru rengimu ir priėmimu, kad visiems jaunuoliams būtų užtikrinta galimybė naudotis jaunimui patogiomis, saugiomis ir įtraukiomis skaitmeninėmis erdvėmis;
- platformų, kurių tikslas yra pagelbėti pagal principą „iš apačios į viršų“ vykdomoms ir jaunimo vadovaujamos iniciatyvoms, taip pat jaunimo organizacijoms vietos ir regionų lygmenimis, kūrimu;
- mokyklų mokymo programų plėtimu ir suinteresuotųjų subjektų įvairinimu įtraukiant nevyriausybinės organizacijas, kad būtų skatinama ugdyti kūrybinį mąstymą, aktyvų pilietiškumą ir sprendimų priėmimo praktiką pasitelkiant neformalųjį švietimą;

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ, LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPŲ IR ATITINKAMAI LYGMENIMIS

33. įgalinti visus jaunuolius per švietimą ir mokymą, į jaunimą orientuotą informaciją, grįžtamąją informaciją, neformalųjį mokymąsi ir savišvietą, darbą su jaunimu ir kitą praktiką, kuria prisidedama prie informacija grindžiamo ir kritiško dalyvavimo daugiapakopiuose sprendimų priėmimo procesuose;
34. tinkamai skatinti ir remti tvaraus daugiapakopio valdymo struktūrų kūrimą ar tobulinimą, kad būtų sudarytos sąlygos jaunimo dalyvavimui sprendimų priėmimo procesuose, taip pat nustatant darbotvarkę, kartu skatinant įvairius neformalius dalyvaujamuosius sprendimus. Tam reikia pripažinti, remti ir visapusiškai įtraukti jaunimo organizacijas, su jaunimu dirbančius asmenis, jaunus specialistus, jaunimo lyderius ³⁰, mokyklas, mokytojus, trenerius, instruktorius ir kitus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus. Reikėtų dėti konkrečias pastangas užmegzti ryšius su oficialiose struktūrose ir organizacijose nedalyvaujančiais jaunuoliais ir juos įgalinti;
35. daugiasektoriniu pagrindu skatinti ir remti, ypač nepalankių sąlygų rajonuose ir kaimo bei atokiose vietovėse, prieinamus fizinius, skaitmeninius ir mišrius sprendimus, kuriais būtų palengvinamas veiksmingas visų jaunuolių dalyvavimas sprendimų priėmimo procesuose visais lygmenimis ir įsitraukimas į šiuos procesus, kad jiems būtų suteikta atvirų ir saugių erdvių, taip pat asmeninio, socialinio, kultūrinio ir profesinio tobulėjimo galimybių;
36. užtikrinti lygias ir sąžiningas galimybes remiant visų formų jaunimo dalyvavimą ir įsitraukimą visais lygmenimis. Šis požiūris taikomas visiems su jaunimu susijusiems klausimams, pavyzdžiui, būsto, švietimo ir deramo darbo, darnaus vystymosi, klimato kaitos, žmogaus teisių, kartų lygybės ir solidarumo, lyčių lygybės, gebėjimų stiprinimo ir skaitmeninio poveikio klausimams, laikantis įsipareigojimo nė vieno nepalikti nuošalyje ³¹;

---

³⁰ Šiose išvadose jaunimo lyderiais laikomi ir tie jaunuoliai, kurie prisiima vadovaujamąjį vaidmenį nebūdami oficialios organizacijos ar struktūros nariais.

³¹ JT Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.

37. kai tinkama, nustatyti arba išlaikyti sinergiją ir bendradarbiavimą su jaunimu susijusiuose politikos sektoriuose ir programose, visų pirma su jaunimu dirbančių asmenų švietimo ir mokymo ir jaunimo srities mokslinių tyrimų atveju, siekiant skatinti kritinį mąstymą, teikti išsamią informaciją apie sprendimų priėmimo procesus visais lygmenimis ir gerinti jaunimo supratimą, didinti jų įsipareigojimą ir veiksmingą bei prasmingą dalyvavimą;

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR EUROPOS KOMISIJOS ATITINKAMOSE JŲ KOMPETENCIJOS SRITYSE IR ATITINKAMAI LYGMENIMIS, DERAMAI ATSIŽVELGIANT Į SUBSIDIARUMO PRINCIPĄ

38. integruoti ir remti aktyvias ir tvarias struktūras, skirtas jaunimo dalyvavimui plėtojant jaunimui skirtą politiką kartu su jaunimu, visais lygmenimis ir visose srityse, kartu suteikiant jaunuoliams prieigą prie patikimų duomenų bei įrodymų ir galimybę dalyvauti atskaitinguose ir reguliariai peržiūrimuose sprendimų priėmimo procesuose, remiantis tokiais dalyvaujamaisiais procesais kaip ES jaunimo dialogas ir kitos įvairių politikos sričių priemonės, kuriomis siekiama skatinti jaunimo dalyvavimą;
39. remti metodus, kuriais siekiama didinti jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose visais lygmenimis, tolesnį plėtojimą ir peržiūrą. Tam gali būti remiamasi esamomis koncepcijomis ir mechanizmais, taip pat Europos Tarybos, valstybių narių ir pilietinės visuomenės organizacijų darbo šioje srityje rezultatais. Naudojantis šiais metodais turėtų būti įtraukiami jaunuoliai, su jaunimu dirbantys asmenys, jaunimo organizacijos (įskaitant vietos jaunimo tarybas), specialistai, jaunimo politikos tyrėjai ir politikos formuotojai visais lygmenimis ir iš visų atitinkamų sektorių;

40. visapusiškai pasinaudoti atitinkamomis ES programomis (*inter alia*, „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpusu) siekiant skatinti ir remti žinias, keitimąsi patirtimi ir tarpusavio mokymosi veiklą, taip pat kurti, plėtoti, įgyvendinti ir vertinti jaunimo dalyvavimo mechanizmus, grindžiamus daugiapakopio valdymo principu;
41. kai aktualu, veiksmingai naudotis ES jaunimo politikos suvestine ³² ir tinkamai atsižvelgti į poveikio vertinimus, kuriais, *inter alia*, palyginama jaunimo dalyvavimo sprendimų priėmimo procesuose aprėptis ir regionų bei vietos ypatumai, susiję su demografija, gerove, demokratiniu aktyvumu ir darniu vystymusi;
42. toliau skatinti ES jaunimo dialogą ir valstybėse narėse veikiančias nacionalines darbo grupes, taip pat, kai tikslinga, vieną iš pagrindinių vaidmenų suteikti nacionalinėms jaunimo taryboms, kad šia sistema būtų galima pasinaudoti kituose konsultacijų procesuose, pavyzdžiui, susijusiuose su Konferencija dėl Europos ateities ir naujojo europinio bauhauzo iniciatyva;

PRAŠO KOMISIJOS

43. organizuoti tarpusavio mokymosi veiklą jaunimo srityje siekiant keistis žiniomis ir patirtimi, kaip skatinti veiksmingą jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose visais lygmenimis ir visose politikos srityse, taip ugdant bendrą daugiapakopio valdymo koncepcijos supratimą;

---

³² Parengta 2019 m. įsteigtos ekspertų grupės atsižvelgiant į 2019–2027 m. ES jaunimo strategiją ir jos 2019–2021 m. darbo planą.

44. prisidėti prie žinių kaupimo ir gebėjimų stiprinimo, susijusio su jaunimo dalyvavimu sprendimų priėmimo procesuose įvairiais lygmenimis, be kita ko, kai įmanoma, pasitelkiant jaunimo vikį, jaunimo srities mokslinių tyrimų tinklus ir bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, Europos Taryba, Jungtinėmis Tautomis ir EBPO bei kitomis atitinkamomis įstaigomis;
45. kai tikslinga, naudotis Europos jaunimo portalu siekiant įtraukti jaunimą per dialogus ir konsultacijas internetu;

RAGINA VISUS SUBJEKTUS, DALYVAUJANČIUS EUROPOS BENDRADARBIAVIMO JAUNIMO REIKALŲ SRITYJE VEIKLOJE, SIEKTI

46. nustatyti skaidrias procedūras, kuriomis jaunimui būtų sudaromos sąlygos tiesiogiai dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose individualiai – jaunimo lyderių atveju, arba per jaunimo organizacijas, su jaunimu dirbančius asmenis, mokytojus, tyrėjus, žurnalistus arba kitas su jaunimu susijusias struktūras ar neformalias grupes. Šis dalyvavimas turėtų apimti visus klausimus, kurie daro poveikį jaunimo gyvenimui, atsižvelgiant į įvairius sektorius, kartu skatinant sinergiją ir bendradarbiavimą bendrų sprendimų priėmimo procesų, bendros atsakomybės ir sprendimų įgyvendinimo srityse;
47. išplėsti formaliojo švietimo, savišvietos ir neformaliojo mokymosi sričių suinteresuotųjų subjektų galimybių veikti kartu aprėptį ir mastą, kad jaunimas aktyviau dalyvautų sprendimų priėmimo procesuose ir įvairių formų mokymasis dalyvauti būtų remiamas nuo ankstyvo amžiaus, nes tai didina dalyvavimo visą gyvenimą galimybes ³³.

---

³³ Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (OL C 189, 2018 6 4, p. 1).

Terminų apibrėžtys

Šiose išvadose:

Daugiapakopis valdymas – sprendimų priėmimo formalioje ir neformalioje aplinkoje struktūros ir procesai, egzistuojantys skirtingais teritoriniais lygmenimis (nuo vietos iki regionų, nacionalinio ir Europos), kuriuose dalyvauja jaunimas ir (arba) jaunimo organizacijos, kai sprendimai priimami laikantis visų dalyvių susitarimo, tiek horizontaliai, tiek ir (arba) vertikalčiai, remiantis subsidiarumo principu, siekiant, kad sprendimai būtų priimami ir politika būtų įgyvendinama tinkamiausiu instituciniu ir teritoriniu lygmenimis.

Visi lygmenys – atitinkamai vietos, regionų, nacionalinis, Europos ir pasaulio lygmenys.

Lyginamasis mokymasis – procesas, kuriuo naudodamasi organizacija gali palyginti savo ir kitų organizacijų veiklos rezultatus. Tikslas – pasimokyti iš kitų organizacijų privalumų ir to, ką jos daro gerai, ieškoti įkvėpimo pačios organizacijos darbui, taip pat pasimokyti iš klaidų. Tai aktyvus ir nuolatinis procesas, o ne tik rodiklių, faktų ir priemonių palyginimas.

Nuorodos

Priimdami šias išvadas Taryba ir Taryboje posėdžiavę valstybių narių vyriausybių atstovai atkreipia dėmesį į šiuos dokumentus:

- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl Europos jaunimo demokratinio sąmoningumo ir demokratinio aktyvumo skatinimo (OL C 415, 2020 12 1, p. 16)

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.415.01.0016.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2020%3A415%3ATOC

- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos darbo su jaunimu darbotvarkės nustatymo sistemos (OL C 415, 2020 12 1, p. 1)

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.415.01.0001.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2020%3A415%3ATOC

- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl daugiau galimybių jaunimui kaimo ir atokiose vietovėse (OL C 193, 2020 6 9, p. 3)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020XG0609%2801%29&qid=1609185718999>

- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių atstovų rezoliucija, kuria nustatomos ES jaunimo dialogo valdymo gairės. 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (OL C 189, 2019 6 5, p. 1)

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2019.189.01.0001.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2019%3A189%3AFULL

- Tarybos išvados dėl jaunimo vaidmens kuriant saugią, glaudžią ir darnią visuomenę Europoje (OL C 195, 2018 6 7, p. 13)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52018XG0607%2802%29>

- Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (OL C 456, 2018 12 18, p. 1)

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1601482182235&uri=CELEX:42018Y1218\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1601482182235&uri=CELEX:42018Y1218(01))

- Tarybos rezoliucija dėl jaunimo politinio dalyvavimo Europos demokratiame gyvenime skatinimo (OL C 417, 2015 12 15, p. 10)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A42015Y1215%2802%29&qid=1609181989853>

- Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (OL C 189, 2018 6 4, p. 1).

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.LIT

- Tarybos rekomendacija dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo (OL C 398, 2012 12 22, p. 1)

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222\(01\)&from=LT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222(01)&from=LT)

- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl naujų ir veiksmingų visų jaunuolių dalyvavimo Europos demokratiame gyvenime būdų skatinimo (OL C 169, 2011 6 9, p. 1)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A42011Y0609%2801%29>

- Nauja 2019–2024 m. strateginė darbotvarkė, Europos Vadovų Taryba

<https://www.consilium.europa.eu/media/39930/a-new-strategic-agenda-2019-2024-lt.pdf>

- 2021 m. Komisijos darbo programa

https://ec.europa.eu/info/publications/2021-commission-work-programme-key-documents_lt

- *Living, working and COVID-19* („Gyvenimas, darbas ir COVID-19“), COVID-19 serija, EUROFOUND (2020 m.) https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef20059en.pdf

- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos demokratijos veiksmų plano (COM(2020) 790 final)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0032&qid=1607079662423>

- *3rd European Youth Work Convention, Final Declaration* (3-iasis Europos suvažiavimas darbo su jaunimu klausimais, baigiamoji deklaracija)

https://www.eywc2020.eu/downloads/doctrine/WebforumVeranstaltungenWebsiteBundle:Media-file-54/3rdEYWC_finaldeclaration.pdf

- Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.
JT GA rezoliucija A/RES/70/1, priimta 2015 m. rugsėjo 25 d.
https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E
- 1989 m. lapkričio 20 d. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija
https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&lang=en https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/default/files/un_convention_on_the_rights_of_the_child_1.pdf
- Jungtinių Tautų pasaulinė jaunimo veiksmų programa
<https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wpay2010.pdf>
- Peržiūrėta Europos chartija dėl jaunimo dalyvavimo vietos ir regioniniame gyvenime, „Tark savo žodį!“, Europos Taryba)
<https://rm.coe.int/1680702379>
- Peržiūrėta Europos chartija dėl jaunimo dalyvavimo vietos ir regioniniame gyvenime, Vietos ir regionų valdžios institucijų kongresas, Europos Taryba <https://rm.coe.int/168071b4d6>
- *Council of Europe, Recommendation CM/Rec(2012)2 of the Committee of Ministers to member States on the participation of children and young people under the age of 18* (Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija CM/Rec(2012)2 valstybėms narėms dėl vaikų ir jaunimo iki 18 metų dalyvavimo)
<https://rm.coe.int/168046c478>
- *Youth Participation in Democratic Life* („Jaunimo dalyvavimas demokratiname gyvenime“), EACEA, 2013 m.
<https://www.lse.ac.uk/business-and-consultancy/consulting/assets/documents/youth-participation-in-democratic-life.pdf>

- Atvirojo koordinavimo metodo jaunimo reikalų srityje 2010–2018 m. rezultatai, pridėti prie *Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Įtraukti, susieti jaunuolius ir suteikti jiems galių. Nauja ES jaunimo strategija“*, COM(2018) 269 final – SWD(2018) 168 final
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0168> *Insights into youth policy governance* („Išvalgos apie jaunimo politikos valdymą“), Jaunimo partnerystė, 2018 m.

https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261953/122018-Insights_web.pdf/99400a12-31e8-76e2-f062-95abec820808
- *New and innovative forms of youth participation in decision-making processes* („Naujos ir novatoriškos jaunimo dalyvavimo sprendimų priėmimo procesuose formos“), Europos Taryba, 2017 m. spalio mėn.

<https://rm.coe.int/new-and-innovative-forms-of-youth-participation-in-decision-making-pro/1680759e6a>
- Analitinis dokumentas dėl jaunimo dalyvavimo, *Young people political participation in Europe: What do we mean by participation* („Jaunimo politinis dalyvavimas Europoje: ką vadiname dalyvavimu?“), Jaunimo partnerystė

<https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261980/What+is+youth+participation.pdf/223f7d06-c766-41ea-b03c-38565efa971a>
- ES ir Europos Tarybos partnerystė jaunimo reikalų srityje, 2020 m.

<https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership>

<https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/covid-19>

<https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/latest-update-and-analysis>

- Europos Parlamentas, *COVID-19: MEPs ask to prevent lasting damage on youth and on sport* („COVID-19: EP nariai prašo užkirsti kelią ilgalaikiai žalai jaunimui ir sportui“) (2021 m. sausio 27 d.)

<https://www.europarl.europa.eu/news/lt/press-room/20210122IPR96224/covid-19-meps-ask-to-prevent-lasting-damage-on-youth-and-on-sport>

- EBPO politinis atsakas į koronaviruso (COVID-19) grėsmę, *Youth and COVID-19: Response, recovery and resilience* („Jaunimas ir COVID-19: atsakas, atsigavimas ir atsparumas“) (2020 m. birželio 11 d.)

<https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/youth-and-covid-19-response-recovery-and-resilience-c40e61c6/#endnotea0z6>

- TDO, Jaunimo užimtumas

<https://www.ilo.org/global/topics/youth-employment/lang--en/index.htm>

- *Seven key findings from the Youth Governance Survey* („Septynios pagrindinės jaunimo valdymo tyrimo išvados“), EBPO

<http://www.oecd.org/mena/governance/seven-key-findings-from-the-youth-governance-survey.pdf>

- *Lisboa+21 Declaration on Youth Policies and Programmes* (Forumo „Lisabona + 21“ deklaracija dėl jaunimo politikos ir programų), 2019 m.

<https://www.lisboa21.gov.pt/en/content/declaracao/declaration.html>

- Naujojo europinio bauhauzo iniciatyva

https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_lt